

ที่ไหนมีความหวัง

ที่นั่นก็มีชีวิต

มันเติมความกล้าหาญใหม่ๆ ให้เรา

และทำให้รู้สึกเข้มแข็งขึ้นมาอีกครั้ง

-- แอนน์ แพรงก์

จากใจผู้เขียน

หนูดีใจมากที่ได้เขียนหนังสือ เพราะหนูรักหนังสือและชอบอ่านหนังสือ หนูเป็นนักเขียนที่ดีเพราะฝึกมาเยอะ แต่ก็ยังต้องการคนช่วยเพื่อเขียนหนังสือเล่มนี้ แม่ของหนูกับบรรณาธิการที่เป็นคนทำหนังสือช่วยหนูเล่าเรื่องเป็นภาษาอังกฤษ ทั้งหมดนี้เป็นความทรงจำของหนูเกี่ยวกับสงคราม ทั้งตอนที่มีความสุข ตอนที่น่ากลัว และทุกอย่างที่จำได้ หนูพยายามไม่ลืมอะไรและเล่าตามจริง หวังว่าคุณคงชอบหนังสือของหนู หวังว่ามันคงทำให้คุณอยากช่วยคนอื่น

บานาจำ วันที่ลูกลืมตาดูโลกเป็นวันที่สมบูรณ์แบบในเดือน มิถุนายน อากาศอบอุ่น ท้องฟ้าสดใสไร้เมฆ แม่มองออกไปนอก หน้าต่างโรงพยาบาล มีอวางทาบอยู่ที่ท้องกลมป่อง รู้สึกได้ว่า ลูกกำลังเตะและดิ้นไปมาราวกับอยากออกมาข้างนอกเต็มแก่ แม่คิดว่าไม่มีวันไหนเหมาะไปกว่าวันนั้นแล้วที่ชีวิตใหม่จะได้ถือกำเนิดขึ้นมา ช่วงเวลานั้นแม่ลืมกลัวเจ็บตอนคลอดและลืมกังวลเรื่องอนาคตไปสิ้น นึกเพียงว่าอีกไม่นานจะได้มานั่งกอดลูกแบบแน่นอยู่บนเตียงนี้ ลูก จะได้เห็นแสงแดดแจ่มจ้าเช่นนี้เป็นครั้งแรกและได้สัมผัสไออุ่นของม้าน บนใบหน้า มันจะเป็นช่วงเวลาแรกเริ่มอันล้ำค่าของชีวิตที่งดงาม

เรารอคอยลูกมาแสนนาน ไม่ใช่แค่พ่อกับแม่เท่านั้นที่รอ น้าและอาทุกคนของลูกก็รอ โดยเฉพาะปู่ย่าตายายผู้กระตือรือร้น อยากได้หลานคนแรก ตอนที่ตาของลูกเจรจาทให้แม่แต่งงานกับบาบา ครอบครัวของเราตกลงกันว่าจะเลื่อนพิธีออกไปก่อนจนกว่าแม่ จะเรียนหนังสือจบ จากนั้นเราก็อยากมีเวลาใช้ชีวิตคู่สักเล็กน้อย

เพื่อทำความรู้จักกันก่อนมีลูก แต่เนื่องจากกัสซันกับแม่เป็นลูกคนโตของทั้งสองบ้านและเป็นคนแรกที่แต่งงาน ทุกคนจึงตั้งตารอสมาชิกใหม่ตัวน้อยและคนรุ่นต่อไปของวงศ์ตระกูล หลังจากวันแต่งงานของเรา ก็มีเสียงเรียกร้องตามมาเกือบทันที ทุกครั้งที่เราไปกินอาหารเย็นหรือเยี่ยมญาติก็จะมีใครสักคน ส่วนใหญ่เป็นย่าอัลอาเบต เอ่ยปากขึ้นมาอย่างเสียงไม่ไหวว่า "ถึงเวลามีลูกแล้วนะ"

สิ่งที่พวกเขาไม่รู้คือแม่ประสบปัญหาตั้งครรภ์ยากและต้องไปพบหมอหลายคนมาปีกว่าแล้ว แต่แต่ละเดือนที่ผ่านไปโดยไม่มีอะไรเกิดขึ้นทำให้แม่กลัวมากขึ้นเรื่อยๆ ว่าอาจมีลูกไม่ได้ กลัวว่าอาจไม่มีวันได้เป็นแม่คน วันหนึ่งในวัฏจักรแห่งความหวังและผิดหวังนี้ แม่กับبابาของลูกได้ออกไปเดินเล่นรอบป้อมปราการแห่งอะเลปโป ซึ่งเป็นสถานที่โปรดแห่งหนึ่งของแม่ กำแพงหินโบราณทำให้ใจสงบ และรู้สึกปลอดภัยได้เสมอ ลูกรู้ไหมบานาว่าอะเลปโปเป็นเมืองเก่าแก่ที่สุดเมืองหนึ่งของโลกที่มีคนอาศัยอยู่อย่างต่อเนื่อง แม่สบายใจทุกครั้งที่คิดเรื่องนี้และรู้สึกถึงสายสัมพันธ์ระหว่างเรากับประวัติศาสตร์และบรรพบุรุษผู้เคยเดินตรงนี้ตลอดหลายพันปีที่ผ่านมา

ที่ป้อมมีคนพลุกพล่านเสมอ ทั้งครอบครัวและคู่รักต่างก็มาที่นี่ วันนั้นก็เช่นกัน มีคนมากมายออกมาเพลิดเพลินกับวันต้นฤดูใบไม้ผลิ ช่วงก่อนสงครามเป็นแบบนี้ วันคืนแต่ละวันเป็นปกติธรรมดา พ่อของลูกไปทำงาน ส่วนแม่ก็ไปเยี่ยมตายาย ไปซื้อของมาทำอาหารเย็น ช่วยย่าอัลอาเบตทำอาหาร พอกินเสร็จก็ออกไปเดินเล่น

เดี๋ยวนี้แทบจะนึกถึงตอนนั้นไม่ออกแล้ว เราเคยวางใจว่า
สิ่งต่างๆ จะเป็นเช่นนั้นตลอดไป เพราะไม่มีทางรู้หรือคาดเดาได้เลย
ว่าอะไรอยู่ข้างในอนาคต เราไม่มีวันนึกภาพออกว่าสถานที่ซึ่ง
กำลังเดินอยู่และยังยืนมาหลายร้อยปีจะถูกทำลายลงในวันไม่ช้า แต่มัน
เป็นเรื่องอนาคต วันนั้นเรามีความสุขดี

ลูกก็รู้ว่าบางครั้งพ่อเขาเป็นคนเงิบๆ แต่พ่อได้คุยเรื่อง
อนาคตก็จะตื่นเต้นมีชีวิตชีวาขึ้นมาทันที เขาเพิ่งไปซื้อเปลมา แม่
คิดว่าทำแบบนี้ อาจเป็นกลางไม่ดี เพราะแม่มังไม่ได้ตั้งท้องด้วยซ้ำ
แต่بابาของลูกเป็นคนมองโลกในแง่ดีแบบนี้เอง เขาทำราวกับว่า
อนาคต ความฝัน และแผนการทุกอย่างจะต้องเป็นจริงแน่นอน นี่คือ
สิ่งหนึ่งที่แม่รักมากที่สุดในตัวเขา ช่วงแรกที่แต่งงานกันนั้นเราคุยกัน
เป็นชั่วโมงๆ ว่าอยากมีชีวิตแบบไหน ตอนเดินเล่นก็คุยเรื่องนี้ไปด้วย
แม่มองไปข้างหน้าแล้วสะดุดตาเด็กหญิงน้อยคนหนึ่ง อายุน่าจะสัก
สี่ขวบได้ เธอสวยมาก ผมยาวดกหนา ดวงตาเป็นสีเทาสดใส เรา
ไม่อาจละสายตาได้เลยขณะที่เธอวิ่งและหัวเราะ หัวใจของแม่
เต็มเปี่ยมด้วยความหวังจนเกือบล้มพับไปเพราะน้ำหนักของมัน
พ่อเขาหันมาหาแม่แล้วบอกว่านี่คือลูกของเราที่เขาจินตนาการไว้
ลูกสาวตัวน้อยผู้ที่มีผมยาว เปี่ยมล้นด้วยพลังงานและเสียงหัวเราะ
เป็นเด็กหญิงผู้สะกดหัวใจคนแปลกหน้าได้ แม่รู้สึกสงบเยือกเย็น
ขึ้นมาตอนนั้นเอง แม่รู้ว่าจะต้องรู้ว่าจะให้กำเนิดลูก และลูก
จะเป็นเด็กหญิงน้อยผู้เป็นที่รักของทุกคน

เรานำของมีค่าติดตัวมาจากซีเรียได้ไม่ก็อย่าง มีแค่รูปถ่าย

ครอบครัวเก่าๆไม่กี่ใบ บัตรเชิญงานแต่งงานของเรา ปอยผมของลูก กับน้องๆ จากการตัดผมครั้งแรก และผลทดสอบตั้งครรภ์ในวันที่แม่รู้ว่ามียุติภูมิ แม้กระทั่งตอนนี้เมื่อก้มลงมองซีดสีฟ้าจางๆ แม่ก็ยังรู้สึกเหมือนที่เคยรู้สึกวันนั้น แม่ตื่นเต้นกับอนาคตที่รออยู่เมื่อรู้ว่าจะได้เป็นแม่ เป็นแม่ของลูก ทุกอย่างดูเป็นไปได้และอนาคตก็ไร้ขีดจำกัด

เก้าเดือนต่อมาเมื่อพวกเขาพาลูกมาไว้ในอ้อมแขนแม่ ดวงตาโตสีน้ำตาลของลูกจ้องตาแม่ แล้วแม่ก็รู้สึกถึงพลังความรักที่รุนแรงราวกับเป็นกระแสไหลเวียนอยู่ในตัว ก่อนอื่นแม่ขอพรอัลลอฮ์ให้ลูกมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงและสุขภาพจิตใจที่ดี จากนั้นก็อ่านบทที่ขอพรจากคัมภีร์อัลกุรอาน "ข้าพระองค์ขอความคุ้มครองต่อพระเจ้าแห่งรุ่งอรุณ ให้พ้นจากความชั่วร้ายที่พระองค์ได้ทรงบันดาลขึ้น และจากความชั่วร้ายแห่งความมืดของเวลากลางคืนเมื่อมันแผ่คลุม และจากความชั่วร้ายของบรรดาผู้เสกเป่าในปมเงื่อน และจากความชั่วร้ายของผู้อิฉาเมื่อเขาอิฉา" แม่ท่องบทนี้เข้าไปซ้ำมาตลอดช่วงที่ตั้งท้อง เพราะเคยอ่านเจอว่าลูกอาจได้ยีนเสียงแม่ และแม่อยากให้ลูกรู้จักพระเจ้าตั้งแต่เกิด จากนั้นแม่ก็โน้มตัวไปกระซิบเล่าความฝันที่แม่วาดไว้ให้ลูก เพื่อให้มันเป็นถ้อยคำแรกๆ ที่ลูกได้ยิน ลูกจะได้เก็บมันไว้ในหัวใจตลอดไป

ชื่อของลูกเป็นภาษาอาหรับแปลว่า "ต้นไม้" เราเลือกชื่อนี้เพราะเป็นชื่อที่มีพลังและเราอยากได้ลูกสาวตัวน้อยผู้เข้มแข็ง แล้วลูกก็เป็นอย่างนั้นจริงๆ บานา ลูกเข้มแข็งและกล้าหาญ แถมยังฉลาดเกินวัยด้วย แบบที่เรียกว่ามี "จิตวิญญาณโบราณ" ลูกเกิดมา

ในโลกใบนี้พร้อมภูมิปัญญาที่ทุกคนรอบตัวสัมผัสได้และรู้สึกเหมือน
ลูกดิ่งดูตึกเข้าหา ถึงตอนนี้แม่อีกยังรู้สึกภูมิใจเสมอ

แม้เป็นทารก ลูกก็กระตือรือร้นและช่างสังเกตทุกสิ่งรอบตัว
ราวกับรู้ไปหมดว่าเกิดอะไรขึ้นบ้าง ลูกไม่เคยอยากนอน ราวกับกลัว
พลาดช่วงเวลาสำคัญของทุกอย่าง เวลาเราไปหน้าๆ อາๆ ที่บ้านย่า
อ้ออาเบต ลูกก็ดูเหมือนตั้งใจฟังเขาคุยกัน ดวงตาสุกใสมองสำรวจ
ใบหน้าทุกคนรอบตัวขณะลูกส่งไปอ้อมชูที่ตักโน้นตักนี้ ทุกคนอยาก
เล่นกับลูกหรือพาลูกไปเดินเที่ยว โดยเฉพาะอาเนี่ยซาร์ เราล้อเขาเรื่อง
ที่ชอบอ้อมลูกไปสวนสาธารณะหรือตลาด เพราะลูกน่ารักมากจน
สาวสวยทุกคนพากันแฉะเล่นด้วย เปิดโอกาสให้อาได้คุยกับพวกเขา

ลูกจำได้ไหมว่ามีความสุขขนาดไหนตอนเริ่มอ่านหนังสือ
ตอนนั้นลูกอายุแค่สามขวบ ฉลาดจริงลูกแม่! ลูกลากนิ้วเล็กป้อมไป
ตามหน้าหนังสือเล่มโปรด พลังขบริมฝีปากอย่างมีสมาธิขณะ
เปล่งเสียงอ่านทีละคำอย่างตั้งใจ

แม้มีความสุขเหลือเกินที่ลูกกระตือรือร้นและอยากเรียนรู้อยู่
เสมอ เพราะแม่เองก็เป็นแบบนั้น แม่รักโรงเรียนมาก ความทรงจำ
โปรดวัยเด็กของแม่มาจากตอนอายุน้อยกว่าลูกนิดหน่อย เพิ่งเริ่มไป
โรงเรียน แม่ตื่นเต้นมากตอนนานาซามาร์ของลูกมารับหลังเลิกเรียน
แล้วพาเดินยี่สิบนาทีกลับบ้าน แม่จะใช้เวลาที่นั่นเล่าทุกอย่างที่เรียน
มาให้นานาฟัง ทั้งเรื่องแม่เขียนชื่อตัวเองได้แล้ว บวกเลขสองหน่วย
ได้แล้ว และบอกเวลาได้แล้ว แม่อยากเรียนรู้ทุกอย่างให้ได้เร็ว ๆ

ลูกกับแม่เหมือนกันในแง่นี้

ตอนแม่สอนลูกอ่านหนังสือ แม่ก็จินตนาการไปด้วยว่าอีกไม่กี่ปีคงได้เดินไปรับส่งลูกที่โรงเรียนบ้าง แม่เฝ้ารอเวลานั้นที่ลูกจะจับมือแม่แล้วเล่าเรื่องตื่นเต้นที่เรียนมา แม่จะได้สอนลูกทำการบ้านที่โต๊ะระหว่างเตรียมอาหารเย็นไปด้วย แม่ไม่รู้เลยว่าลูกจะไม่ได้ไปโรงเรียนเพราะโรงเรียนถูกทำลายหมด แล้วแทนที่จะได้นั่งโต๊ะทำการบ้านกลับต้องคุ้ยคุ้ยโต๊ะเพื่อหลบระเบิดที่ตกลงมารอบตัว แม่คิดไม่ถึงเลยว่าวัยเด็กของลูกที่ปลอดภัย มีความสุข และสงบสันติแบบที่แม่ทุกคนปรารถนาจะเปลี่ยนเป็นฝันร้ายก่อนถึงวันเกิดอายุสี่ขวบด้วยซ้ำ

อย่างน้อยลูกก็ได้ใช้ชีวิตสามปีที่ดีพร้อมในซีเรียนะบานา แม่หวังว่าลูกจะไม่ลืมความทรงจำของชีวิตก่อนสงคราม ทั้งตอนไปว่ายน้ำกับبابาที่สระ ตอนร้องเพลงบ๊องๆ ที่ลูกกับยัสมีนชอบแต่งกันเอง ตอนลูกขอให้เราพาไปนั่งชิงช้าสวรรค์ และตอนที่อากาศอบอุ่นไปด้วยกลิ่นดอกมะลิหอมๆ จากสวนน้อยบนระเบียงของเรา

แม่หวังว่าความทรงจำเกี่ยวกับบ้านเกิดในช่วงแรกของชีวิตจะจางริบอยู่ในความทรงจำของลูก ลูกคงเข้าใจว่าถึงตัวเราอยู่ที่ไหน สายเลือดซีเรียและความภาคภูมิใจที่เป็นคนซีเรียก็จะคงอยู่เสมอ แม่อยากให้ลูกจดจำความรู้สึกที่แวดล้อมด้วยญาติ ทั้งน้า อา ปู่ ย่า ตา และยาย แม้ตอนนี้ทุกคนกระจัดพลัดพรายกันไปแล้วก็ตาม แม่อยากให้ลูกไม่ลืมว่าเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวใหญ่และรู้สึก

ปลอดภัยเสมอ ขอให้ความทรงจำจากชีวิตอันแสนสุขช่วงปีแรกๆ
ดำรงอยู่ในตัวลูกตลอดไป เป็นส่วนหนึ่งของการกำลังใจเพื่อหล่อเลี้ยงลูก
เป็นแหล่งความหวังและความกล้าหาญให้ลูก

เก็บอดีตทุกอย่างไว้ในหัวใจนะบานา เพราะมันงดงาม